

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บังคับกำหนดอุปสงค์สินค้าเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิธิดา ไฉไลสุขสมบัติ
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกถานนท์
2. รองศาสตราจารย์สุภาสินี ดันติศรีสุข

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นาย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ มีทรัพย์หลัก)

รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกถานนท์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกถานนท์)

รองศาสตราจารย์สุภาสินี ดันติศรีสุข

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุภาสินี ดันติศรีสุข)

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิธรรมาธิราช)

25/5

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ในจังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัย นางสาวนิธิตา ไฉไลสุขสมบัติ รหัสนักศึกษา 2496000767 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกถานนท์ (2) รองศาสตราจารย์สุภาสินี ดันติศรีสุข
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของเกษตรกรที่มีความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี 2) ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี และ 3) ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมืองจันทบุรี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรที่มีความต้องการสินเชื่อ จำนวน 394 ตัวอย่าง ที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี เป็นลูกค้าในเขตอำเภอเมืองจันทบุรีจำนวน 57 ราย และนอกเขตอำเภอเมืองจันทบุรีจำนวน 337 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน สิงหาคม - เดือนกันยายน 2554 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 - 5 คน เป็นสมาชิกของ ธกส. ระยะ 10- 15 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชประเภท เงาะ ทุเรียน มังคุดและยางพารา มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 30 ไร่ มีที่ดินเป็นของตนเอง รายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ยต่อปี ไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี 2) ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อของเกษตรกรรวมทั้งจังหวัดจันทบุรีที่ระดับนัยสำคัญ .01 ได้แก่ หนี้สิน เงินออม การลงทุนทางการเกษตร และรายได้จากภาคการเกษตร ตามลำดับ โดยหนี้สินและการลงทุนทางการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอุปสงค์สินเชื่อ ส่วนเงินออมและรายได้จากภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน 3) ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อในเขตอำเภอเมืองจันทบุรีที่ระดับนัยสำคัญ .01 ได้แก่ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร หนี้สิน เงินออม การลงทุนทางการเกษตร และรายได้จากภาคการเกษตร ตามลำดับ โดยขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร เงินออม และรายได้จากภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์สินเชื่อ ส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ อุปสงค์สินเชื่อ สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อนอกเขตอำเภอเมืองจันทบุรีที่ระดับนัยสำคัญ.01 ได้แก่ หนี้สิน การลงทุนทางการเกษตร เงินออม และรายได้จากภาคการเกษตร โดยการลงทุนทางการเกษตรและหนี้สิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอุปสงค์ ส่วนการออมและรายได้จากภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์สินเชื่อ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

Thesis title: Factors Determining Demand for Agricultural Credit of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Chanthaburi Province

Researcher: Miss Nithima Chailaisuksombat ; **ID:** 2496000767; **Degree:** Master of Economics;

Thesis advisors: (1) Ruchadaporn Lertphokanont, Associate Professor; (2) Supasinee Tantisrisuk, Associate Professor ; **Academic year:** 2011

Abstract

This research aimed to study: 1) the factors determining the demand for agricultural credit of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Chanthaburi Province; and 2) the factors affecting demand for agricultural credit of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Mueng District and other districts of Chanthaburi Province.

The study was a survey research using questionnaire as the instrument of the research, and collecting data from 394 farmers who demand for agricultural credit during August to September, 2011. The samples were the customers of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Chanthaburi Province, comprising 57 farmers in Mueng district and 337 famers from other districts. The data were analyzed by using a multiple regression analysis via an ordinary least square method.

The results of the study were as follows. 1) Majority of farmers consisted of males, ages at 51 to 60 years, elementary education completed, married status, 4 to 5 persons of family members, 10 to 15 years for membership of the Bank. Most farmers grew mangosteen, rambutan, durian and rubber plantation., owned less than 30 rais of agricultural land, and had an average agricultural income less than 100,000 baht per year. 2) Factors determining demand for the credit of the farmers in Chanthaburi Province, at the .01 significant level, comprised debt, savings, agricultural investment, and income from an agricultural sector, respectively. Both debt and investment showed positive signs with the demand for credit, while savings and income showed opposite directions. 3) Factors determining demand for the credit of the farmers in Mueng Chanthaburi, at the .01 significant level, consisted of the land size, debt, savings, the investment, and the income, respectively. Land size, savings and income revealed opposite direction while debt showed positive sign. Factors determining demand for the credit of the farmers in other districts, at the .01 significant level, included debt, investment, savings, and income, respectively. Both income and debt showed positive signs with the demand for credit, while income and savings showed opposite signs with the demand for credits.

Keywords : Demand for agricultural credit, The Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกศานนท์ และรองศาสตราจารย์สุภาสิณี ตันติศรีสุข สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.สมศักดิ์ มีทรัพย์หลาก ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจันทบุรี สาขาห้วยสะทอน สาขานายายอาม สาขาซอยดาว และสาขาเขาคิชฌกูฏที่ได้อำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรรายบุคคลที่เป็นลูกค้าของธนาคารเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลความ ต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระอาจารย์ ดร.พิสิทธิ์ วรสิงห์ คุณแม่ราตรี จันทร์แก้ว คุณแม่สุนทร มนตรีวงษ์ ที่ได้ให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณ คุณกิติพัฒน์ ไฉไลสุขสมบัติ ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาตราด และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการทำ วิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ด้วยดี

นิธิมา ไฉไลสุขสมบัติ

เมษายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อ.....	14
ความหมายของสินเชื่อ	14
ทฤษฎีว่าด้วยอุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิต.....	17
ทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร.....	19
ทฤษฎีปริมาณเงินทุนให้กู้.....	23
ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยคลาสสิก.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

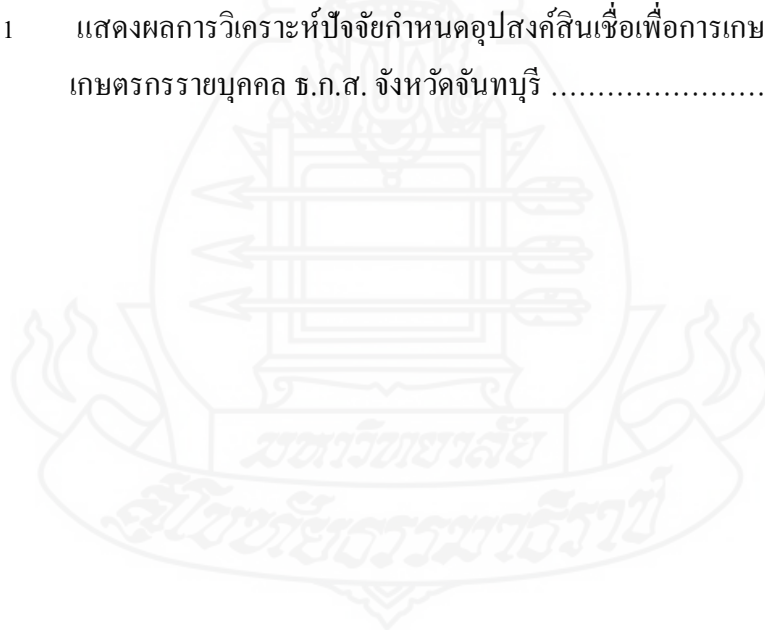
	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรายบุคคลที่เป็นลูกค้า ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี.....	51
ผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร รายบุคคล ในจังหวัดจันทบุรี	79
การทดสอบสมมติฐาน	92
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร.....	95
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
สรุปการวิจัย.....	97
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	110
ก ข้อมูลทั่วไปจังหวัดจันทบุรี	111
ข ความเป็นมาและนโยบายการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.	116
ค แบบสอบถาม.....	155
ง ผลการคำนวณจาก Computer print out	166
ประวัติผู้วิจัย.....	184

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ปีบัญชี 2549 - 2553	3
ตารางที่ 1.2 ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสาขา ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2553	7
ตารางที่ 3.1 รายละเอียดการวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ	43
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรรายบุคคลในจังหวัดจันทบุรี	51
ตารางที่ 4.2 อาชีพทางการเกษตร ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรและลักษณะการถือ ครองที่ดินของเกษตรกรรายบุคคลในจังหวัดจันทบุรี	54
ตารางที่ 4.3 จำนวนเกษตรกรรายบุคคลที่ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	57
ตารางที่ 4.4 จำนวนเกษตรกรที่เสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตร	59
ตารางที่ 4.5 แหล่งที่มาของรายได้เกษตรกร	61
ตารางที่ 4.6 ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรรายบุคคล	64
ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้าน บุคลากร.....	71
ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านการ ให้บริการ.....	72
ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย.....	73
ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านปริมาณ เงินทุนสำหรับให้บริการสินเชื่อ-รายการถอนเงินสดจากบัญชี เงินฝาก.....	74
ตารางที่ 4.11 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านส่งเสริม และการสื่อสาร.....	75
ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านการ ติดตาม แนะนำการให้สินเชื่อ	76
ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้าน ภาพลักษณ์ของ ธ.ก.ส.	77

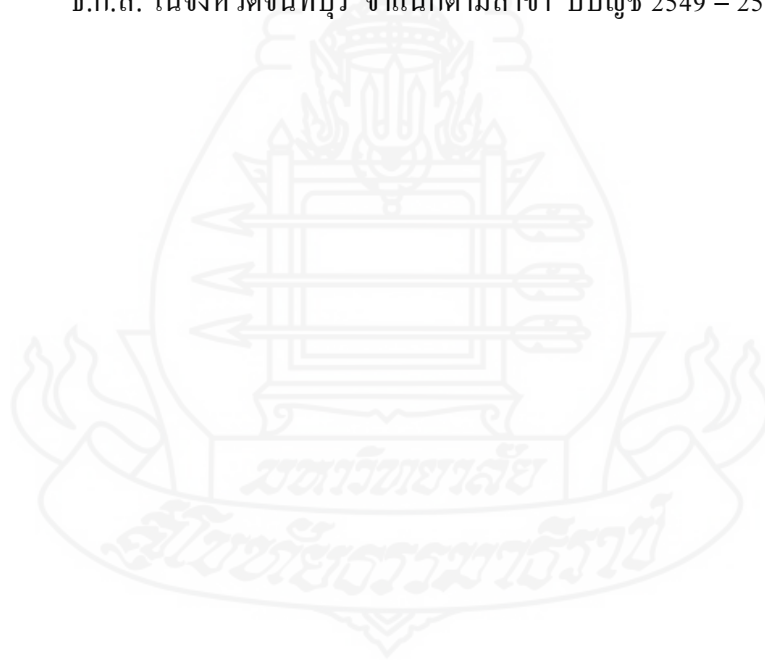
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อด้านสถานที่ ของ ธ.ก.ส.	78
ตารางที่ 4.15 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรรวมทั้งจังหวัดจันทบุรี	79
ตารางที่ 4.16 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี	81
ตารางที่ 4.17 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรนอกเขตเมือง	83
ตารางที่ 4.18 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรสาขาขลุง	85
ตารางที่ 4.19 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรสาขาห้วยสะทอน	87
ตารางที่ 4.20 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรสาขาสอยดาว	88
ตารางที่ 4.21 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรสาขาเขาคิชฌกูฏ	90
ตารางที่ 4.22 อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรสาขานายายาม	91
ตารางที่ 5.1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของ เกษตรกรรายบุคคล ธ.ก.ส. จังหวัดจันทบุรี	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 1	อัตราดอกเบี้ยและวงเงินกู้สูงสุดสำหรับเงินกู้ด้านเกษตรกรรายบุคคล ..	138
ตารางที่ 2	ทุนดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ณ วันสิ้นปี ปีบัญชี 2549 - 2553.....	144
ตารางที่ 3	การดำเนินงานด้านการจ่ายเงินกู้ของ ธ.ก.ส. จำแนกตามประเภทลูกค้า ปีบัญชี 2539 – 2553	147
ตารางที่ 4	ผลการดำเนินงานด้านการรับชำระหนี้เงินกู้ของ ธ.ก.ส. จำแนกตาม ประเภทลูกค้า ปีบัญชี 2539 - 2553	149
ตารางที่ 5	ผลการดำเนินงานด้านการจ่ายเงินกู้ให้กับเกษตรกรรายบุคคลของ ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสาขา ปีบัญชี 2549 - 2553	152
ตารางที่ 6	ผลการดำเนินการรับชำระหนี้เงินกู้ให้กับเกษตรกรรายบุคคลของ ธ.ก.ส. ในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสาขา ปีบัญชี 2549 – 2553	154

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร จำแนกตามราย ปีบัญชี 2549 - 2553	4
ภาพที่ 1.2 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร จำแนกตามจำนวนเงิน (ล้านบาท) ปีบัญชี 2549 – 2553.....	4
ภาพที่ 1.3 ผลการดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร จำแนกตามเปอร์เซ็นต์การจ่ายเงินกู้ ปีบัญชี 2549 – 2553.....	5
ภาพที่ 1.4 ผลการดำเนินงานการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรจังหวัดจันทบุรี (แยกตามสาขา) ปีบัญชี 2549 – 2553.....	8
ภาพที่ 2.1 อุปทานของสินเชื่อ	15
ภาพที่ 2.2 อุปสงค์ อุปทานและดุลยภาพของตลาดสินเชื่อ	15
ภาพที่ 2.3 การใช้ปัจจัย x เมื่อเงินทุนไม่จำกัด	20
ภาพที่ 2.4 การใช้ปัจจัย x เมื่อเงินทุนจำกัด	21
ภาพที่ 2.5 การใช้ปัจจัย x เมื่อมีการกู้ยืมเงิน	21
ภาพที่ 2.6 การใช้ปัจจัย x เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง	22
ภาพที่ 2.7 ลักษณะเส้นอุปสงค์เงินกู้	24
ภาพที่ 2.8 ลักษณะเส้นอุปทานของเงินให้กู้	25
ภาพที่ 2.9 ดุลยภาพตลาดเงินกู้	25
ภาพที่ 2.10 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของสำนักคลาสสิก	26